

ENVIRONMENTAL AND ROAD SAFETY AWARENESS

(Common B.Sc. Informatics, Biotech., Industrial Microbiology)
Semester - IV

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 100

Note : Attempt *five* questions each from Section I and II. Each question carry 10 marks. The answer to each question should not exceed 500 words.

Section : I

1. Define Environment. What are the main components of Environment? Explain and give examples. 10
2. Write an essay on the necessity of public awareness on environment. 10
3. (i) What do you know about the use of forests? 5
- (ii) Write briefly about deforestation and its impact. 5
4. What do you mean by Energy Crisis? Can alternate energy resources help in solving energy crisis? How? 10
5. Write about over utilization of surface and ground water and its impact. 10
6. What is Food Web? Explain its any two types giving graphical diagrams and examples of each type. 10
7. Define Ecosystem. Name its components. Explain briefly PRODUCER, CONSUMER and DECOMPOSER. 10
8. Explain briefly the causes of threats to BIODIVERSITY. 10
9. Write an essay on CONSERVATION OF BIODIVERSITY. 10
10. What do you know about Food Web? Name its types. Explain any two types giving graphical diagrams. 10

Section : II

11. Define Water Pollution. Write its causes, effects and control Measures. 10
12. Write role of an individual in prevention of pollution. 10
13. Write notes on any *two* of the following :
 - (i) Soil Erosion
 - (ii) Vermicomposting
 - (iii) Floods. 5,5
14. What do you mean by Rain Water Harvesting? Explain it. 10
15. Explain briefly Family Welfare Programme in India. 10
16. Explain :
 - (i) Environment Protection Act.
 - (ii) Wildlife Protection Act. 5,5
17. Discuss the various issues involved in the enforcement of environmental legislation. 10
18. Discuss the role of First Aid in Road Safety. 10
19. What are Traffic Signs? Draw and briefly explain any five Traffic Signs. 10
20. Write notes on any *two* of the following :
 - (i) Global Warming
 - (ii) Acid Rain
 - (iii) Ozone Layer Depletion. 5,5

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ : ਭਾਗ I ਅਤੇ II ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਨੂੰ 500 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖੋ।

ਭਾਗ : I

1. ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਸ਼ ਕੀ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10
2. ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਉੱਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 10
3. (i) ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? 5
- (ii) ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 5
4. ਉਰਜਾ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ? ਕੀ ਉਰਜਾ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਲਪ ਉਰਜਾ ਸਾਧਨ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? 10
5. ਭੂ-ਤਲ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਧਿਕ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 10
6. ਫੂਡ ਵੈਬ ਕੀ ਹੈ? ਚਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਕੇ ਵੈਬ ਫੂਡ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10
7. ਪਰਿਆਵਰਨ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ। ਉਤਪਾਦਕ, ਉਪਭੋਗਤਾ ਅਤੇ ਡੀਕੰਪੋਜ਼ਰ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10
8. ਜੀਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10
9. ਜੀਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਉੱਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 10
10. ਫੂਡ ਵੈਬ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਇਸਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ। ਚਿੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ : II

11. ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸਦੇ ਕਾਰਨਾਂ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 10
12. ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 10
13. ਨਿਮਨ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ : (i) ਭੈਂ-ਖੋਰ (ii) ਵਰਮੀ ਕੰਪੋਸਟਿੰਗ (iii) ਹੜ੍ਹ 10
14. ਰੇਨ ਵਾਟਰ ਹਾਰਵੈਸਟਿੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 5,5
15. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹਾਲ ਲਿਖੋ। 10
16. ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
 - (i) ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ 10
 - (ii) ਜੰਗਲੀ-ਜੀਵ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ 5,5

17. ਵਾਤਾਵਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
18. ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ (First Aid) ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
19. ਟਰੈਫਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੀ ਹਨ? ਚਿੱਤਰ ਖਿਚ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪੰਜ ਟਰੈਫਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10
20. ਕਿਸੇ ਦੋ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ : 5.5
- (i) ਆਲਸੀ ਤਪਸ (ii) ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਬਾਰਸ਼ (iii) ਓਜ਼ੋਨ ਲੇਅਰ ਦਾ ਖਤਮ ਹੋਣਾ।